

Oponentský posudek na diplomovou práci

Barbory Sehnalíkové

Genderové redefinice profese palubních průvodčů

Téma práce je velmi zajímavé, zaměřuje se na profesi, jejíž genderové konotace právě procházejí změnami. Za zásadní považuji položení otázky po fluiditě definice profese v různých genderových vztazích. Práce je založena na kombinaci metod, jádrem jsou však polostrukturované rozhovory. Přes dobré základní stanovení výzkumné otázky vykazuje realizace jak v teoretickém ukotvení, tak v analytické části, určitou konceptuální nejasnost, sleduje až příliš mnoho otázek, jak je patrné již z Úvodu. Centrální je vzájemná interakce mezi genderovaným charakterem profese a genderovými identitami palubních průvodčů, a to jako proces neustálého vyjednávání, konceptuálně však se zde vychází ze sociologie pracovního trhu a rodiny, v čemž vidím určitý koncepční problém. Podobný problém vidím i u rozšíření práce o mediální diskurz – nejde o to, že by nebyl relevantní a jistě představuje důležitý kontext, ale je to další velké téma na samostatnou práci.

Teoretická část se opírá o poměrně širokou literaturu, místy je zpracována redundantně, například v souvislosti s pojmem gender, není třeba vždy opakovat teorie genderové socializace a podobně. Část týkající se pracovního trhu je však zpracována s vědomou vazbou na výzkumné otázky a je zdařilejší, v pasážích věnovaných problematice rodiny je opět řada věcí, které jsou pro cíle práce nadbytečné. Teoretická část nekončí žádným shrnutím či sadou výzkumných otázek, takže není zřejmé, které koncepty budou pro práci nejnositelnější. Dlužno ale poznamenat, že diplomandka na relevanci té které teze pro svou práci upozorňovala průběžně a že se v interpretačních pasážích k teoretickým východiskům hojně vrací.

V analytické části jsou nejprve představeny metody, u popisu mediální analýzy není zcela jasný ani vzorek, ani použitá metoda analýzy, není také odkazováno na metodologickou literaturu. Zajímavé jsou informace obsažené v podkapitole Etika výzkumu, které lze ale spíše považovat za důležité doplnění představy o pracovním prostředí, v němž se respondenti pohybují. Zdá se, že provést kvantitativní šetření pomocí standardizovaného dotazníku a vedle toho kvalitativní výzkum je dost velké sousto. Je pravda, že kvantitativní výzkum ukáže určité rozložení jevů, vzorek však nebyl reprezentativní a celá práce tím tak trochu ztrácela na významu. Diplomandka pak i v této části výzkumu stejně dost stavěla na otevřených otázkách, které svým způsobem dublují polostrukturované rozhovory. Nechť diplomandka u obhajoby vyloží, zda měla kvantitativní část pro její výzkum nějaký přínos, který skutečně nebyla s to zachytit kvalitativní část výzkumu. A za druhé, zda sledovala korespondenci mezi zjištěními obou typů výzkumu a k jakému výsledku došla.

U polostrukturovaných rozhovorů hovoří jednou o sedmi okruzích, jindy o pěti, prosím o ujasnění. K některým jednotlivostem. U kategorie „(Ne)symetrické nároky na vzhled“ nachází diplomandka fenomén naturalizace, prosím o vysvětlení, v čem je spatřována (s.78-79), a nejedná-li se spíše o somatizaci. Obecně ale oceňuji snahu pracovat s teoretickými koncepty a nalezené jevy pojmově uchopovat. Abstrahované kategorie na úrovni axiálního kódování jsou dobře zvolené a prezentované, i když by si diplomandka mohla klást více otázek, který získaný materiál vyvolává. Soustředila se ponejvíce na identifikaci stereotypů a o ty v materiálu skutečně není nouze, nálezy bylo nicméně možné domýšlet dál. Například u kategorie „Ženy konají srdcem ...“ je řada vzájemně si odporujících tvrzení týkajících se ženskosti, je zde řada názorných příkladů „doing gender“, kdy se názory mění se situací a

kontextem, s tím bylo možné mnohem víc pracovat. Také sám pojem ženskost se proměňuje, jednou je to půvab, jindy slabost nebo opak serióznosti. Mnohé však diplomandka vysvětluje na úrovni selektivního kódování, kde poměrně zdařile rozebírá vztahy mezi kategoriemi. Také závěry jsou dobře podložené, vycházejí z předchozích analýz. Určitý problém vidím v množství motivů, které se zcela nedaří syntetizovat do zjednodušených závěrů a mám za to, že to souvisí s oním příliš široce založeným tázáním. Diplomandka se nicméně s množstvím materiálu a dílčích výsledků snažila poctivě vypořádat a přesvědčuje o svém solidním vhledu do genderové problematiky palubních průvodčích.

Tato práce byla nepochybně nesmírně časově náročná, je v ní odveden kus práce a vytvořen zajímavý materiál. Diplomandka místy explicitně reflektuje své posuny oproti předchozí, nepřijaté verzi, a domnívám se, že se s předchozí kritikou snažila poctivě vypořádat a že posun je nepřehlédnutelný.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

V Roztokách 10.6.2010

PhDr, Hana Havelková, PhD.